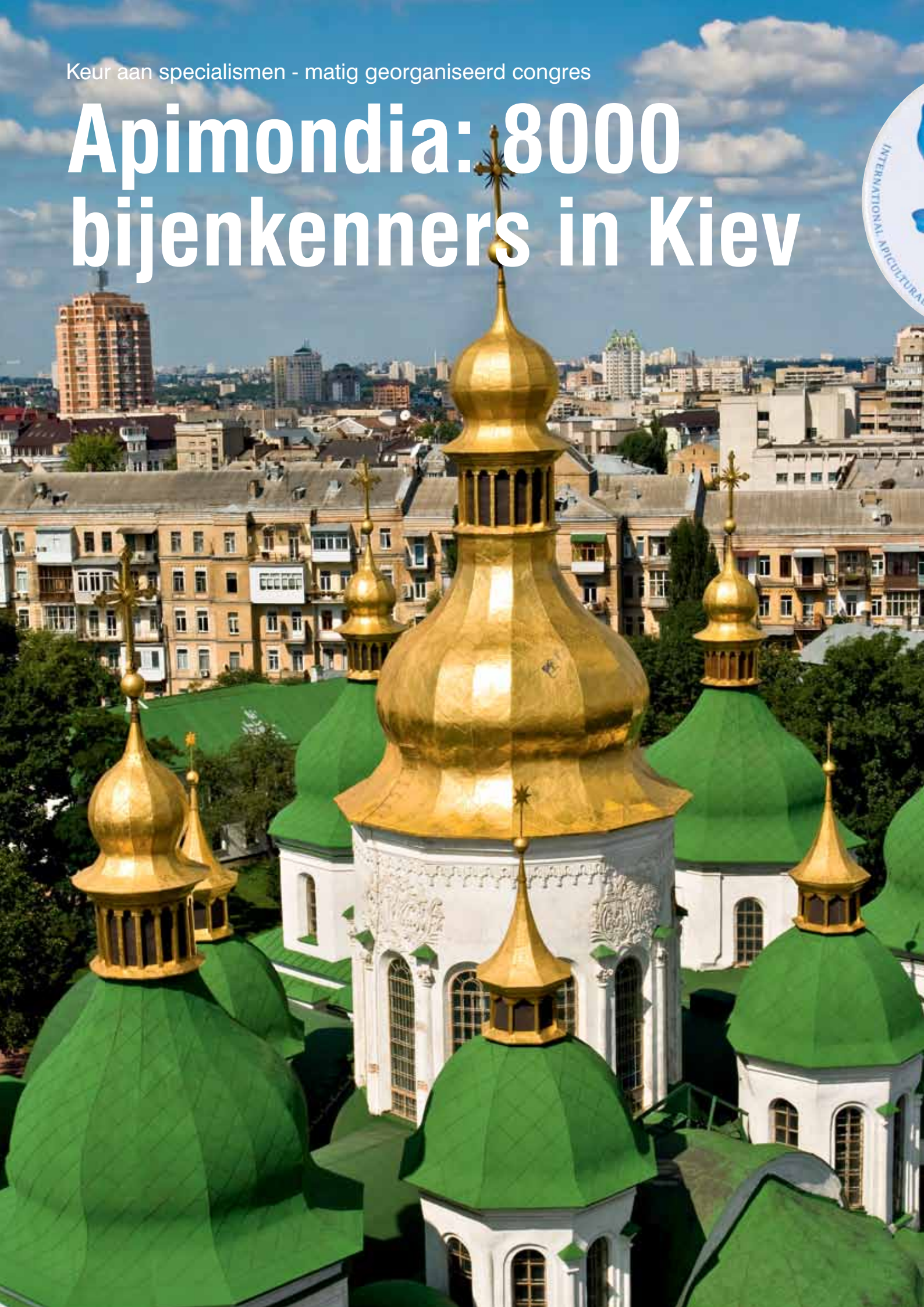

Keur aan specialisten - matig georganiseerd congres

Apimondia: 8000 bijenkenners in Kiev

INTERNATIONAL APOCULTURAL

Tineke Brascamp

Van 29 september tot 4 oktober was in Kiev, hoofdstad van Oekraïne, het 43e internationale Apimondiacongres plus een beurs voor van alles wat met bijen en honing te maken heeft.

Op het congres waren vier dagen lang, in meerdere zalen tegelijk, voordrachten en discussies. De meeste over onderzoek en in het Engels. De thema's: biologie, gezondheid, apitherapie, de economische kant van het bijenhouden en tenslotte bijenhouden en plattelandontwikkeling. Het duurt even voor je er je weg in hebt gevonden. Een paar medecongresgangers hielpen mij bij de hier volgende kleine selectie van ervaringen.

Netwerken

Sjef van der Steen van PRI bijen@wur combineerde zijn derde gang naar Apimondia met de oprichtingsvergadering van Coloss 2.0, de voorzetting van Coloss 1.0. Colos is de wereldwijde netwerkgroep die grootschalige volksterfte onderzoekt (colony losses). Van der Steen volgde tijdens Apimondia zelf vooral lezingen over gezondheid en biologie, om zo geïnformeerd te blijven over de nieuwe ontwikkelingen. Hij presenteerde werk van bijen@wur en greep de gelegenheid aan collega's te spreken over lopend onderzoek en om nieuwe contacten te leggen. Want 'iedereen' is er, van Amerika tot Australië en van Jordanië tot Noorwegen. Je ziet dat er op verschillende plaatsen hard gewerkt wordt aan het ontrafelen van de invloed van parasieten zoals Varroa en Nosema en van pesticiden op de individuele bij. De volgende stap zal moeten zijn dit te vertalen naar het bijenvolk. Dit aspect werd dan ook in menig presentatie genoemd.

Dood sperma

Van alle presentaties en rondetafeldiscussies noemt Van de Steen er twee. Allereerst die van **Jeff Pettis** (door de begrotingsperikelen in de VS tijdelijk ambteloos hoofd bijeninstituut van het Amerikaanse ministerie van Landbouw, USDA). Hij onderzoekt het verband tussen een slecht presterende koningin (slecht broednest) en wintersterfte. Slecht presterende koninginnen blijken relatief veel dode spermacellen in de spermatheca te hebben (meer dan 50%) ten opzichte van goed presterende (minder dan 10% dood sperma). Of veel dode spermacellen het gevolg zijn van weersomstandigheden in de paringsperiode, vitaliteit van de jonge koningin, kwaliteit van de darren, voedingstoestand van het volk, blootstelling aan

pesticiden en/of andere mogelijke oorzaken, wordt verder onderzocht.

Publieke verklaring

Ook was hij bij de rondetafelbijeenkomst over pesticiden. Daar gingen de zaal en de deskundigen stevig met elkaar in debat. Het accent lag op de neonicotinoïden. Heel veel onderzoeken laten zien dat er, afhankelijk van de blootstelling, in labtesten effect is van deze insecticiden op individuele bijen. Echter, de meeste veldtesten laten zien dat er (bij deskundig gebruik) in het veld geen duidelijk meetbare effecten zijn. De vraag is of er werkelijk geen effecten zijn of dat ze niet of nauwelijks meetbaar zijn. Apimondia liet daarom een verklaring uitgaan waarin overheden gevraagd wordt voor laboratorium- en veldtesten en toelating van bestrijdingsmiddelen de nieuwste strenge richtlijnen te eisen waarbij ook naar secundaire effecten gekeken wordt. Dit alles moet wereldwijd worden gestandaardiseerd, aldus de verklaring.

Kasten met vallen voor dode bijen met onderaan een uittrekbare opvanggoot. Foto Agroscope

Varroa

Voor hoofdbestuur afgevaardigde **Wilfred Muis** was het zijn eerste Apimondia. Hij was o.a. bij twee bijeenkomsten over Varroa. In vernuftige Israelische laboratoriumexperimenten is gevonden dat bepaalde van de natuur afgekeken stoffen de 'neus' van de mijt om de tuin leiden. Ze sturen namelijk de communicatie in de war van de parasiet met zijn gastvrouw, de voedsterbij. Die communicatie loopt via luchtjes die uit de kop van die bij worden afgescheiden. Wie weet, opent deze kennis de weg naar heel specifiek gerichte Varroabestrijding zonder bijwerkingen. Een onderzoeker uit Zwitserland heeft gekeken in hoeverre het aantal bijtjes in het volk die vroeg in het seizoen slachtoffer zijn van het misvormde-vleugelvirus (DWV), de kans op sterfte in de opvolgende winter goed voorspelt. Tellen van die DWV-slachtoffers is namelijk veel minder werk dan het tellen van de mijtval, en is sneller en goedkoper dan bepalen hoeveel virus er in het volk zit. Hij berekende dat een volk van 10.000 bijen, bij 6 verminkte bijen per dag in

foto's redactie

Kleurige imkerpakken uit Pakistan op de beurs

Viktor Joesjtsjenko, de vorige president van Oekraïne, bezoekt de beurs

Apimondia-voorzitter Gilles Ratia, in de rondetafel discussie over pesticiden

juni, een kans heeft van 51% op sterfte in de opvolgende winter. Voor toepassing in de voorlichting van zo'n verkliksysteem moeten nog wel nauwkeuriger drempelwaarden worden vastgesteld.

Opvallende sprekers

Zelf wil ik drie sprekers noemen die hun niet altijd simpele boodschap wat mij betreft in precies de juiste vorm wisten te gieten.

Tom Seeley, Amerikaans hoogleraar biologie, onderzocht hoe in het bos wonende honingbijen leven. Hij pleit ervoor om bij het vervangen van traditionele praktijken vooral rekening te houden met wat in zo'n natuurlijke situatie duurzaam is gebleken. Hij deed experimenten met wilde bijenvolken in een oud bos bij hem 'om de hoek'. Hij bood natuurlijke zwermen via lokkasten allerlei keuzemogelijkheden. Uitkomst: de volken wonen het liefst en gedijen het best in woningen die veel kleiner zijn dan de gangbare kasten, met kleine vliegopeningen. De nesten ver uit elkaar, hoog boven de grond. De volken bevatten relatief veel darrenraat – betere bevruchting – en maken veel propolis. Varroa kunnen ze de baas, vooral in kleine

behuizing; dan komt ook DWV niet voor.

Joachim De Miranda, (bijen)viroloog in Zweden, heeft te maken met de grote genetische variabiliteit van virussen, hun overlevingsstrategie bij uitstek, en stelt vast dat in een bijenvolk binnen het Verkeukeldevleugvirus, grafisch voorgesteld, meerdere 'ballonnen' van nauwe verwanten naast elkaar voorkomen. Elke 'ballon' hoort waarschijnlijk bij één van de verschillende overdrachtroutes van het DWV-virus binnen het volk. Hij vraagt zich af of Varroa als beruchte DWV-vector dat virus heeft doen evolueren, maar zijn conclusie is dat er door de efficiënte overdrachtsroute via Varroa van selectiedruk op het virus geen sprake is. Ik begrijp hieruit: de combinatie virus, Varroa en bijenvolk is helaas 'ideaal'!

Koos Biesmeijer, ecooloog en onder meer wetenschappelijk directeur van het biodiversiteitscentrum van Naturalis in Leiden, behandelde stap voor stap het belang van de generalistische honingbij en dat van vaak meer specialistische insecten, die samen voor optimale bestuiving zorgen. Hij legde de achtergronden uit van een hopelijk goed te keuren EU-project dat is gericht op geïntegreerde bestuiving. Doel: op grond van klimaat, grondsoort, biodiversiteit etc. voorspellen of in een bepaald gebied voldoende insecten voor bestuiving aanwezig zijn.

Nieuws van de beurs?

Oost-Europa was in de expositiehal rijk vertegenwoordigd, op de stands en onder het publiek. Maar ook (bijna) landgenoten kwamen we tegen: **Kees Verrips** en zijn vrouw, van de Werkbij; de **gebroeders Evers** van De Bijenboerderij uit Strijbeek en **vader en zoon Dierickx** van de Miellerie uit Merksem (B.)

Op de stands veel van hetzelfde. Er is niet veel verschil tussen de ene en de andere slinger, beitel, omlarfnaald, etc. Wel zorgde het Oosten voor meer kleur. Nog nooit waren er zoveel rose, blauwe, gele en groene imkerpakken en sluiers te zien. Ook bijzonder voor ons zijn de gedemonstreerde systemen voor het oogsten van koninginnegelei en propolis (en voor de verwerking daarvan).

Onvergetelijk

Een goed congres en een uitgebreide beurs, maar dat was niet wat maakte dat we deze Apimondia nooit zullen vergeten. Wel de wachttijd van 6 uur om ingeschreven te raken. Dat kwam doordat van elke deelnemer handmatig een foto moest worden gemaakt voor op de toegangsbadge. Dit om te voorkomen dat we die zouden doorgeven aan collega's. De rijen voor het schaars bemenste loket zwollen snel aan. Er kwamen zelfs opstootjes van, waarna de entreeur slechts gedoseerd openging en door de politie bewaakt werd. En zo waren er meer sporen van falende logistiek. Jammer, want Apimondia als uniek evenement verdient zoveel beter. ●